

EKONOMIKA CHOVU OVCÍ

ECONOMY IN SHEEP BREEDING

ŠTOLCOVÁ J.¹, ŠTOLC L.²

¹Katedra zemědělské ekonomiky, PEF, ²Katedra speciální zootechniky, FAPPZ, ČZU Praha, ČR

ABSTRACT

The economy efficiency of the meat-sheep breeding is conditional from number of born lambs and from number scale rearing lambs and quantitative productions of qualitative lamb meat. In the case of the sheep breeding with purely meat efficiency costs decreases. The main cost in the sheep breeding are the feed and the treatment of sheep. A certain way to success is necessary to farmers attend to marketing their products and to keep quality sheep meat, milk and their products. Sheep breeding in the Czech Republic is in a position to apply in the market and with responsible approach and correct conception to the breeding and economic prosperity will be perceived not only as the instrument and aid to the landscape preservation, but particularly as perspective department of livestock production.

ÚVOD

Po několika letech má chov ovcí v České republice opět rostoucí tendenci. Početní stavy ovcí se zvýšily z 84 104 kusů v roce 2000 na 140 197 kusů v roce 2005, tj. o 66,7%. Tento trend byl důsledkem změny zaměření chovu ovcí z produkce vlny na produkci masa, protože již delší dobu je chovatelům ovcí v České republice známo, že chov ovcí na produkci vlny je v našich podmínkách nerentabilní. Zatížení zemědělské půdy ovci je však v ČR stále velmi nízké a činí pouze kolem 2,7 ks na 100 ha zemědělské půdy. Průměr EU představuje kolem 72 ks ovcí na 100 ha. Chov ovcí je však pro svůj význam v údržbě krajiny a rozšiřování sortimentu potravin podporován státem a EU. Vedle těchto subvencí je ekonomika chovu ovcí závislá na odbytu finální produkce. Ekonomická efektivnost chovu masných plemen je tedy podmíněna počtem narozených jehňat a počtem odchovaných jehňat a kvantitativní produkcí kvalitního jehněčího masa. V případě chovu ovcí zaměřených výhradně na masnou užitkovost se snižují náklady spojené s dojením u plemen s výhradně mléčnou či kombinovanou užitkovostí. Spotřeba skopového a jehněčího masa u nás za poslední roky klesla z dlouhodobého průměru 0,4 kg na obyvatele a rok na 0,15 kg na obyvatele ročně, prakticky na jednu z nejnižších hodnot spotřeby skopového a jehněčího masa na světě. Jednou z možností vysvětlení tohoto stavu je prudké zvýšení poptávky a spotřeby levného drůbežního masa.

MATERIÁL

Z pohledu co možná největší objektivity je možné ekonomiku chovu ovcí sledovat jen v rámci uzavřeného obratu stáda. Cílem každého podnikatelského subjektu by mělo být samozřejmě dosažení zisku. Poláčková a kol. (2005), která předkládá strukturu nákladů u chovných jehnic a bahníc získaných od respondentů vedoucí jednoduché účetnictví, z nichž uvedené ekonomické ukazatele 21 podniků u chovných jehnic a 27 podniků u bahníc, hospodařících převážně v horských a podhorských oblastech, byly použity pro vypracování předkládané ekonomiky chovu ovcí.

EKONOMIKA CHOVU MASNÝCH A KOMBINOVANÝCH PLEMEN

Bahnice

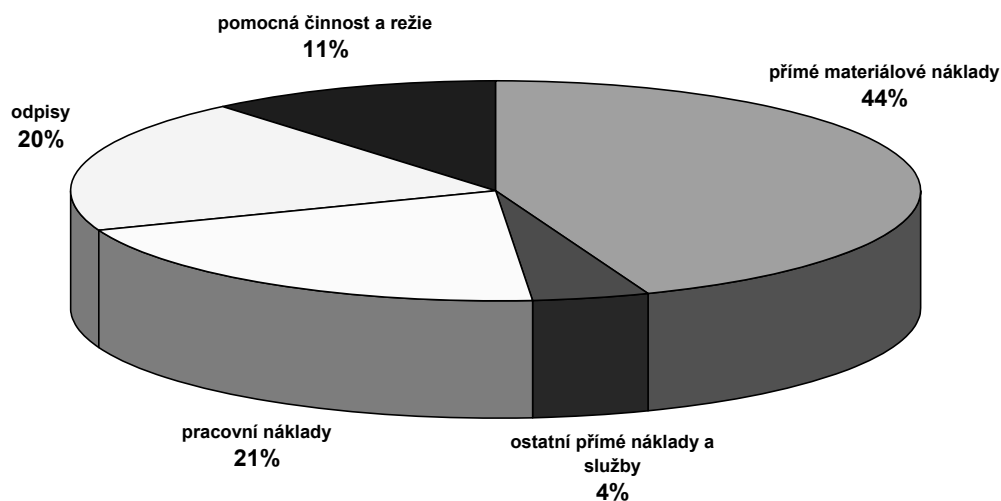
Největší nákladovou položkou ve výši 44% všech nákladů, jsou přímé materiálové náklady (5,61 Kč / KD), které se skládají z vlastních krmiv a steliv (5,08 Kč / KD) a nakupovaných (0,28 Kč / KD), dále z léčiv a desinfekčních prostředků (0,21 Kč / KD) a ostatního přímého materiálu (0,05 Kč / KD). Pracovní náklady tvoří druhou nejvyšší nákladovou položku s podílem na celkových nákladech 21%.

Tab. č. 1: Průměrné náklady na krmený den bahnice

Průměrné náklady na KD bahnice	Kč / KD
Přímé materiálové náklady	5,61
Ostatní přímé náklady a služby	0,55
Pracovní náklady	2,60
Odpisy (DHNM, zvířata)	2,49
Pomocná činnost a režie	1,42
Náklady celkem	12,66

Graf č. 1:

Průměrné náklady na KD bahnice

Chovné jehnice

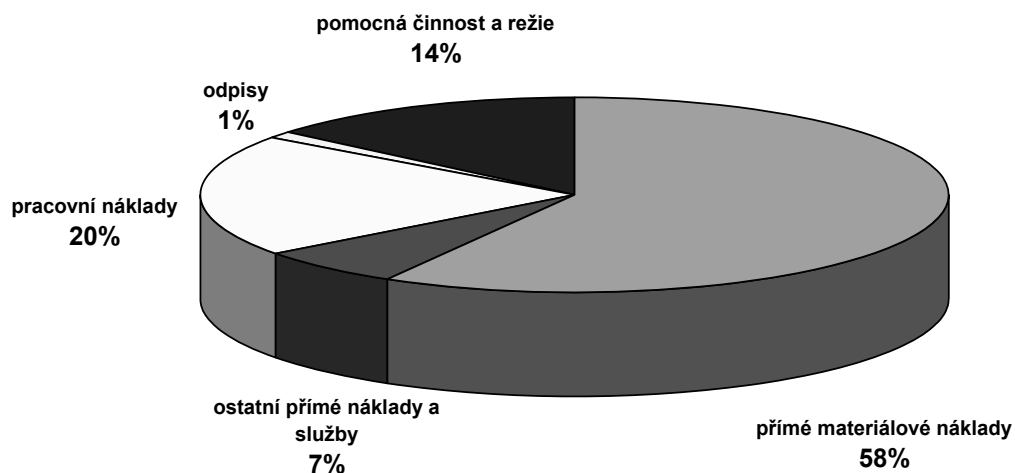
Největší nákladovou položkou ve výši 58% všech nákladů jsou, stejně jako u bahnic, přímé materiálové náklady (3,43 Kč / KD), které se skládají z vlastních krmiv a steliv (3,25 Kč / KD) a nakupovaných (0,15 Kč / KD), dále z léčiv a desinfekčních prostředků (0,005 Kč / KD) a ostatního přímého materiálu (0,02 Kč / KD). Pracovní náklady tvoří druhou nejvyšší nákladovou položku s podílem na celkových nákladech 20%. Oproti bahnicím nelze u chovných jehnic uplatňovat odpisy zvířat.

Tab. č. 2: Průměrné náklady na krmný den chovné jehnice

Průměrné náklady na KD chovné jehnice	Kč / KD
Přímé materiálové náklady	3,43
Ostatní přímé náklady a služby	0,39
Pracovní náklady	1,19
Odpisy (DHNM, zvířata)	0,07
Pomocná činnost a režie	0,81
Náklady celkem	5,90

Graf č. 2:

Průměrné náklady na KD chovné jehnice

EKONOMIKA CHOVU DOJNÝCH PLEMEN

Chov dojných ovcí v ČR je sice ojediněle hlavním produkčním zaměřením, přesto je však možno považovat tuto produkci za perspektivní a ekonomicky zajímavou, a to především v souvislosti s rostoucí poptávkou domácích spotřebitelů po produktech z ovčího mléka (Novotná, L. a kol., 2006). V současné době se cena ovčího sýra pohybuje v rozmezí 120 – 150 Kč/kg. Průměrná roční produkce ovčího sýra na bahnici činí 25 – 30 kg. Domácí produkce výrobků z ovčího mléka je minimální. Naprostá většina těchto produktů je dovážena za výrazně vyšší ceny, než jsou ceny tuzemských producentů. Uplatnění ovčích sýrů na trhu je reálné jak v tuzemsku, tak na trzích EU, a proto by se domácí producenti měli této příležitosti chopit a nepřenechat prostor zahraniční konkurenci.

V dojených stádech ovcí však výrazně stoupá podíl ruční práce a chov je pracovní i materiálově náročnější než chov zaměřený na masnou užitkovost. Avšak bahnice produkující mléko poskytne chovateli tržbu za mléko a za jehňata. Za předpokladu dobré poptávky po produktech z ovčího mléka je v tomto chovu pravděpodobnost dosažení zisku bez podpory státu a EU vyšší, než v případě chovu masných plemen ovcí.

Např. na rodinné farmě s chovem 100 dojných bahníc se náklad pohybuje kolem 16 Kč/ KD, což představuje roční náklad na dojenou bahnici ve výši 5840 Kč. V dojeném chovu s produkcí 25 kg hrudkového sýra a 150 % odchovu lze počítat s produkcí 52,5 kg ž. hm. jatečných jehňat za rok od bahnice. Roční tržba za hrudkový sýr a jatečná jehňata na bahnici by tak měla činit 5467,5 Kč na bahnici (25 x 135 Kč + 52,5 x 47 Kč). V tomto případě by byl chov ovcí bez státní dotace ztrátový, a to o 372,5 Kč na bahnici, avšak pokud bude např. cena za kg hrudkového sýra 150 Kč, bude zisk z produkce dojené bahnice 377,5 Kč.

ZÁVĚR

Největší nákladovou položkou v chovu masných, kombinovaných i dojných plemen ovcí jsou náklady na krmení a steliva, přičemž pracovní náklady tvoří druhou nejvyšší nákladovou položku.

Pro perspektivní rozšíření chovu ovcí v ČR je rozhodující zvýšená poptávka po jehněčím mase a výrobcích z ovčího mléka, příznivá cenová relace produktů z chovu a flexibilní nabídka a dostupnost jehněčího masa v širším sortimentu výrobků a jejich propagace. Vzhledem k faktu, že uplatnění ovčích sýrů na trhu je reálné jak v tuzemsku, tak na trzích EU, bylo by politováníhodné se této příležitosti nechopit a přenechat prostor zahraniční konkurenci.

V současné době nezastupitelnou roli v chovu ovcí má finanční podpora státu a EU prostřednictvím přímých a nepřímých dotací. Je však nutné si uvědomit, že dotace by měla především sloužit jako stimul rozvoje a modernizace chovu.

Chov ovcí má jistý prostor v uplatnění na trhu a se zodpovědným přístupem a správnou koncepcí k dosažení chovatelské ekonomické prosperity bude vnímán nejen jako prostředek k udržení krajiny v ekologickém stavu, ale zejména jako perspektivní odvětví živočišné výroby.